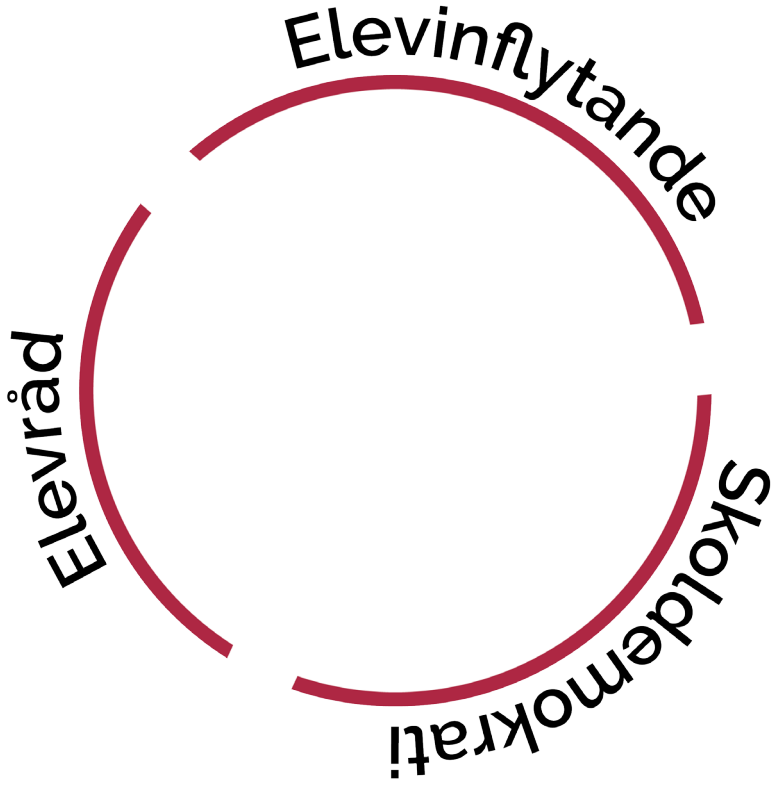


# En bättre och mer demokratisk skola!

Skoldemokrati | Elevinflytande | Elevråd

---





# En bättre och mer demokratisk skola!

## Hur och varför?

Hur vi ska göra skolan bättre och höja elevernas resultat är en ständig debatt i den svenska politiken. Det finns många problemformuleringar och lika många förslag på lösningar. Även vi i Sveriges elevråd - SVEA har ett förslag på hur skolan ska bli bättre: gör den mer demokratisk. Om alla i skolan känner att de kan påverka sin vardag höjs motivationen, delaktigheten och ägandeskapet.

Trots att eleverna är de som vet bäst hur det faktiskt är att gå i skolan saknas ofta deras röst i debatten. Både problemformuleringar och lösningar brukar helt sakna elevernas perspektiv. Vi är trötta på det. Det talas ofta om eleverna - hur deras resultat ska höjas, hur deras studiero ska förbättras - men det talas sällan med eleverna. Hur tycker eleverna att skolan ska bli bättre? Hur skulle de vilja att undervisningen fungerade?

Vi tror att **skoldemokrati**, **elevinflytande** och **elevråd** är tre nycklar som kan låsa upp mysteriet med den svenska skolan. Om alla i skolan samarbetar och lyssnar på varandra när exempelvis ordningsregler bestäms, utbildning planeras och arbetsmiljö diskuteras höjs engagemanget att göra skolan så bra som möjligt.

Funderar du på vad de olika begreppen betyder? Läs vidare!

# Skoldemokrati

Demokrati är en grundpelare i vårt samhälle, därför är det viktigt att den speglas i alla delar i samhället, även i skolan. Det står i skollagen att skolan har som uppdrag att förmedla och förankra "de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på". Trots det känner många elever att de inte har så mycket att säga till om i sin vardag. Med en fungerande skoldemokrati får elever lära sig hur en demokrati fungerar i praktiken.

Skoldemokrati betyder att alla i skolan, både skolpersonal och elever, har möjlighet till inflytande. En bra skoldemokrati är tillgänglig för alla och enkel att delta i.

För att en skoldemokrati ska fungera krävs elevinflytande och kunskap. Om eleverna inte fått kunskap om hur de deltar i skoldemokratin så är de inte en del av den, vilket ju leder till skoldiktatur. Utan elevernas perspektiv kan en skola alltså inte påstå att de har skoldemokrati, dessutom blir eleverna utan inflytande.

Skoldemokrati ska inte blandas ihop med ordet elevdemokrati, som syftar till elevernas egna demokratiska former och strukturer. Att använda ordet elevdemokrati istället för skoldemokrati isolerar eleverna från de övriga grupperna i skolan.

Förutsättningar för skoldemokrati kan vara:

## **Deltagande**

Har alla på skolan möjlighet att påverka skolan?

## **Elevinflytande**

Har eleverna inflytande över sin skolgång?

## **Kunskap**

Vet alla på skolan hur en skoldemokrati fungerar? Vet alla om vilka rättigheter och skyldigheter de har? Ett tips är att anordna en "demokratiutbildning" på skolan.

# Elevinflytande

Att ha inflytande kan innebära mycket, men om du läser i ordboken ser du att inflytande helt enkelt betyder "en möjlighet att påverka" (SAOL). När vi pratar om elevinflytande är det just vad vi menar: eleverna ska ha möjlighet att påverka sin vardag.

Elevinflytande är resultatet av att eleverna har varit med och påverkat, både i skolan och i skolpolitiken. Elevinflytande kan ske på möten med skolledningen, i klassrummet och den dagliga undervisningen eller i möten med makthavare. Att eleverna har inflytande i skolan och skolpolitik betyder inte att de ska få fatta alla beslut. Det betyder helt enkelt att den grupp som bäst vet hur det är att gå skolan ska få inflytande när beslut om skolvardagen tas. Elevinflytande ska vara en självklarhet i Sverige och på alla skolor.

Förutsättningar för elevinflytande på skolan kan vara:

## **Kunskap**

Vet eleverna om sina rättigheter? Vet eleverna att de kan organisera sig?  
Vet eleverna hur de ska kunna göra sin röst hörd?

## **Kommunikation**

Svarar rektorn på skolan på mail inom en rimlig tid? Finns rektorn eller skolledningen tillgänglig och närvarande på skolan så det går att ta kontakt med dem?

## **Information**

Får eleverna på skolan ta del av information som rör dem? Vet eleverna vem som sitter på vilken information?

## **Samarbete**

Finns det forum för diskussion mellan skolledning och elever?  
Vilka har närvarorätt på vilka möten?

## **Granskning av kvalitet på skolan**

Finns det elevskyddsombud på skolan? Har de fått utbildning? Vilka får delta när skolans kvalitet granskas?

# Elevråd

Vi ser elevråd som ett samlingsnamn för den grupp av elever som ska finnas på varje skola för att föra elevernas röst. Ett elevråd ska vara demokratiskt, vilket betyder att eleverna i elevrådet själva bestämmer sin struktur, valt en styrelse och skapat stadgar som passar för just dem.

Elevråd ska drivas av elever och vara fristående från personal och rektorer. Vilka elever som är med i elevrådet kan skilja sig från råd till råd, men det är viktigt att alla som vill vara med får vara med! Det allra viktigaste är att elever organiserar sig och att de gör det demokratiskt.

Elevrådets uppgift är att:

- Samla och stärka elever på skolan.
- Värna om elevers rättigheter.
- Representera och föra fram elevers röst.

Eftersom att elevrådet representerar alla elever på skolan på ett demokratiskt vis kan elevrådet föra fram elevernas röst i skoldemokratin och på så sätt utöva elevinflytande i skolan.

Förutsättningar för ett fungerande elevråd kan vara:

**Att eleverna har kunskap om hur de kan organisera sig och att de kan (och får) göra det på egen hand (utan vuxna som styr).**

**Att eleverna har kunskap om hur demokratiska processer fungerar.**

**Att eleverna får tid till demokratiskt arbete.**

# En bättre och mer demokratisk skola?

## En checklista!

- Har ni forum där eleverna har möjlighet att uttrycka sin åsikt?
- Har ni elevskyddsombud som fått utbildning?
- Är elevskyddsombuden med när skolans arbetsmiljö granskas?
- Har ni ett elevråd som sköts av eleverna?
- Har eleverna fått vara delaktiga i framtagandet av skolans ordningsregler?
- Tar elevrådet det utrymme och den tid de har rätt till?
- Finns det en gemensamt framtagen likabehandlingsplan på skolan?
- Är information från skolledning till elever lättillgänglig för alla elever på skolan?
- Finns det ett forum där rektorn och eleverna kan mötas?
- Är både elever och skolpersonal införstådda i vilka rättigheter eleverna har?
- Görs det regelbundna undersökningar bland eleverna där de får tycka till om sin skolgång?
- Finns det tydliga och gemensamt framtagna handlingsplaner för åtgärder?
- Jobbar skolan för att vara så demokratisk som möjligt?



Sveriges elevråd – SVEA är en samarbetsorganisation av och för elevråd i övre grundskolan och gymnasiet i hela Sverige. Syftet för organisationen är att bidra till en bättre och mer demokratisk skola, därför arbetar Sveriges elevråd – SVEA med att samla, inspirera, stötta och utveckla elevråd. Vi arbetar även med skolfrågor och elevinflytande på nationell nivå. Sveriges elevråd - SVEA är religiöst och politiskt obundna och vi driver endast de sakfrågor som våra medlemmar bestämt att vi ska driva.

Vi arbetar med att:

- Inspirera, stötta och utveckla elevråd
- Föra fram elevråds, och därmed, elevers röst i skolpolitiken
- Öka kunskapen om elevers rättigheter och elevers rätt hos alla som verkar inom skolan